

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 886)

Doğruyol Partisi Grup Başkanvekilleri Samsun Milletvekili İhsan Saraçlar, Sakarya Milletvekili Nevzat Ercan ile Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanvekili Hatay Milletvekili Fuat Çay'ın; Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun, Siyasî Partiler Kanunu ile Milletvekili Seçimi Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi, Kütahya Milletvekili Mustafa Kalemli'nin; 22.4.1983 Tarihli ve 2820 Sayılı Siyasî Partiler Kanunu ile 10.6.1983 Tarihli ve 2839 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile Kahramanmaraş Milletvekili Hasan Dikici ve 32 Arkadaşının, Milletvekili Seçiminin Erken Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi, Tunceli Milletvekili Kamer Genç ile Hakkâri Milletvekili Esat Canan'ın; 2839 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 4 üncü Maddesinin 1 inci Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi, Zonguldak Milletvekili Bülent Ecevit ve 7 Arkadaşının, Siyasî Partiler Kanunu ile Milletvekili Seçimi Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifleri ve Anayasa Komisyonu Raporları (2/1518, 2/1059, 2/1517, 2/1519, 2/1520)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun, Siyasî Partiler Kanunu ile Milletvekili Seçimi Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifimiz gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz.

Saygılarımızla.

23.10.1995

İhsan Saraçlar
Samsun

Nevzat Ercan
Sakarya

Fuat Çay
Hatay

GENEL GEREKÇE

26 Temmuz 1995 tarihli ve 22355 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 4121 sayılı Kanun ile, 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Dördüncü Bölümündeki siyasî haklar ve ödevlere ilişkin hükümler arasında yer alan, seçmen yaşının belirlenmesi, seçme ve seçilme hakları ve siyasî partilerle ilgili hükümlerde değişiklik yapılmıştır.

Anayasada yapılan bu değişikliklere uygulama kabiliyeti kazandırılabilmesi için 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun, 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanununun ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun ilgili maddelerinde değişiklik yapılması amacıyla bu tasarı hazırlanmış bulunmaktadır.

Bilindiği üzere, demokratik rejimlerde seçim kanunları anayasalar kadar önemlidir. Ülke yönetimini üstlenecek iktidar ve onu denetleyecek muhalefet seçimle belirlendiği için, seçim kanunları, doğrudan doğruya demokratik rejimin işleyişiyle ilgilidir. O nedenle, seçim kanunlarının temel konusu, siyasî partilerin seçmen vatandaşlardan aldıkları oy sayılarına göre parlamentonun iktidar ve muhalefet kanadını oluşturacak sandalye dağılımının nasıl hesaplanacağını gösteren bir seçim sistemi getirmektir. İyi bir seçim sistemi, seçime katılan partilerden hangisinin hükümet kurmaya yeterli bir parlamento çoğunluğu kazandığını belirlemeye yönelik fayda ve istikrar ilkesi ile bu partilerin parlamentoda kazandıkları oy sayılarıyla orantılı olarak temsili amaçlayan adalet ilkesinin ülke koşullarına uygun sentezine dayanır. Seçim hukuku bu anlayışla ele alınarak düzenlemeler yapılmıştır.

Kendi alanlarında uzmanlaşmış kişilerin parlamentoya taşınmasına olanak sağlamak ve Anayasa değişikliği ile getirilen yönetimle istikrar ilkesine işlerlik kazandırmak amacıyla ülke seçim çevresi milletvekilliği ihdas edilmektedir.

Anayasanın 67 nci maddesinde, yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarının oy hakkını kullanabilmeleri amacıyla kanunun uygulanabilir tedbirleri belirleyeceği belirtilmiştir.

Gerek XX nci dönem için yapılacak milletvekili seçiminde seçim için öngörülen seçim tarihinin kısa bir zaman dilimini kapsamaması ve gerekse yurt dışında bulunan vatandaşların büyükelçilik, başkonsolosluk ve konsolosluklarda oy kullanmalarının bu kısa süre içinde fiilen olanaksız görülmesi nedeniyle, bu vatandaşlarımızın oylarını şu anda gümrük kapılarında kullanmaya devam etmelerinin sağlanması suretiyle Anayasanın öngördüğü tedbir alınmış olmaktadır. Bu şekilde kullanılan oylar, ülke barajının hesabına dahil edilecek ve ülke seçim çevresi milletvekilleri için esas alınacaktır.

Teklif bu amaçla hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Anayasanın 67 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yapılan değişiklikle, seçmen olma yaşı, yirmi yaşına girilme tarihinden onsekizinci yaşın doldurulması tarihine indirildiğinden, buna koşut olarak 298 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinde de seçme ve halkoymasına katılma yaşı onsekiz yaşın doldurulduğu tarihe indirilmiştir.

Madde 2. — Anayasanın 67 nci maddesinin beşinci fıkrasında yapılan değişiklikle, tutukluların oy kullanmalarını engelleyen hüküm madde metninden çıkartıldığından, buna koşut olarak 298 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin (3) numaralı bent metninde yer alan “ve tutuklu” ibaresi de sözü edilen bent metninden çıkartılmıştır.

Madde 3. — Anayasanın 67 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yapılan değişiklikle, seçmen yaşıyla ilgili olarak, “seçimlerin ve halkoymasının yapıldığı yılda, ay ve gün hesaba katılmaksızın, 20 yaşına girilmesi” esasından vazgeçilerek “onsekiz yaşın doldurulması” esası getirildiğinden; seçmen listeleri hazırlanırken bu bağlamda dikkate alınması gereken husus, herkesin nüfus kütüğünde yazılı bulunan doğduğu ay ve güne göre işleme tabi tutulmasıdır. Şayet o yıl seçim yapılabilecekse onsekiz yaşının doldurulmasının hesabında seçim günü (o gün dahil) esas alınacaktır.

Madde 4. — İktidar ortaklarına ilave 15'er dakikalık propaganda süresi verilmektedir.

Madde 5. — Yazılı, sözlü ve görsel basın ve yayın araçlarıyla kamuoyu yoklamaları yasaklanmaktadır.

Madde 6. — Maddeyle, 298 sayılı Kanuna 85/A maddesi eklenmek suretiyle, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinin özelliği dikkate alınarak buralarda kurulan sandıklarda, sandık alanı, san-

dık yeri ve düzeninin sağlanması, başkana ait yetkiler, sandık alanında suç işlenmesi, sandık alanında inzibat tedbirleri ve sandık alanı dışındaki inzibat tedbirlerinin uygulanmasına ilişkin olarak bazı esaslar belirlenmesi gerekeceğinden, bu konuda Yüksek Seçim Kuruluna görev ve yetki verilmiştir.

Madde 7. — Ülke seçim çevresi milletvekilliği adaylıklarına itirazın usulü düzenlenmektedir.

Madde 8. — Milletvekili sayısını belirleyen Anayasanın 75 inci maddesi 23.7.1995 tarihli ve 4121 sayılı Kanunla değiştirilmiştir. Bu değişiklik sonucu, 2839 sayılı Kanunun 3 üncü maddesi yeniden düzenlenerek, 450 olan milletvekili sayısı 550'ye çıkartılmıştır. Bunlardan 100'ünün, ülke seçim çevresi milletvekili olarak ayrılması öngörülmüştür.

Madde 9. — 8 inci madde ile Milletvekili Seçimi Kanununun 3 üncü maddesinde yapılan değişikliğe paralel olarak 4 üncü maddesinde de değişiklik yapılmıştır. Seçim çevreleri belirlenmesi yeniden düzenlenmektedir.

Madde 10. — 2839 sayılı Kanunun 18 inci maddesine eklenen fıkra ile, bu maddenin birinci fıkrasında gösterilenlerden subay ve astsubaylar ile hâkim ve savcılar hariç diğer kamu görevlileri ülke seçim çevresi milletvekilliği için aday gösterildikleri takdirde görevlerinden çekilebilecekler, görevden çekilme aday gösterildiği tarih ile Yüksek Seçim Kurulunca seçim sonuçlarının ilan edildiği tarihe kadar devam edecek bu süre içinde ilgililer ücretsiz izinli sayılacaklar ve bunlar seçim propagandasına katılamayacaklardır.

Madde 11. — Siyasî partilerin, seçime katılacakları çevrelere ait aday listeleriyle, ülke seçim çevresi milletvekilleri aday listelerini Yüksek Seçim Kuruluna önseçim gününden en geç on gün sonraki gün saat 17.00'ye kadar vermeleri öngörülmektedir.

Madde 12. — Bağımsız adayların müracaatına ilişkin süre yeniden düzenlenmektedir.

Madde 13. — Madde değişikliğiyle, seçmenlerin, seçme haklarını gerçek iradelerini yansıtmak bir şekilde kullanmaları ve oy verecekleri partiyi kolayca seçebilmelerini temin bakımından siyasî parti genel başkanının ad ve soyadlarının oy pusulalarına koyu renkli harfle yazılması esası benimsenmektedir. Diğer taraftan, ülke çevresi milletvekillerinin sayısı dikkate alındığından ad ve soyadlarının birleşik oy pusulasında gösterilmesi mümkün olamayacağından, oy pusulalarında bunların gösterilmemesi öngörülmektedir.

Madde 14. — Maddeyle, 2839 sayılı Kanunun 28 inci maddesi değiştirilerek, tercihli oy verme usulü kaldırılmıştır.

Madde 15. — Tercihli sistemin kaldırılmasına bağlı olarak değişiklik yapılmıştır.

Madde 16. — Seçim çevresi barajları yeniden düzenlenmektedir.

Madde 17. — Maddeyle, 2839 sayılı Kanuna 34/A maddesi eklenerek, siyasî partilerin ülke seçim çevresi milletvekilliği çıkarabilmeleri, genel seçimlerde ülke genelinde geçerli oyların % 10'unu geçmeleri koşuluna bağlanmaktadır.

İkinci fıkrada, % 10'luk barajı aşmış olan siyasî partiler arasından ülke seçim çevresi milletvekillerinin dağılımı yöntemi gösterilmektedir.

Siyasî partilerin hiçbirisi % 10'luk barajı aşacak oy alamamışlarsa, ülke seçim çevresi milletvekilleri, seçime katılan siyasî partiler arasında ikinci fıkra hükümlerine göre paylaştırılacaktır. Gümrük kapılarından elde edilen oyların, Türkiye genelinde alınan toplam oylara eklenerek, ülke seçim çevresi milletvekillerinin hesabında nazara alınması öngörülmektedir.

Bu hesaplamaların Yüksek Seçim Kurulunca yapılması öngörülmektedir.

Madde 18. - Tercihli sistemin kaldırılmasına bağlı olarak değişiklik yapılmıştır.

Madde 19. - Maddeyle, 2839 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin ikinci fıkrası değiştirilerek, ülke seçim çevresi milletvekillerinin seçildiklerine ilişkin tutanakların Yüksek Seçim Kurulunca tanzim edilerek verilmesi öngörülmektedir.

Madde 20. - Bağımsız adayların yatırmış oldukları teminatların Hazineye gelir yazılması öngörülmektedir.

Madde 21. - Kontenjan adayı gösterilme sisteminden vazgeçildiğinden 12 nci maddesinin son fıkrasında yer alan "varsâ kontenjanı çıktıktan sonra" ibaresi, 27 nci maddesinin dördüncü fıkrasının son cümlesi, 30 uncu, 31 inci maddesinin ikinci cümlesi, 32 nci maddesinin (g) ve (h) bentleri, 34 üncü maddenin üçüncü fıkrasının son cümlesi; 2820 sayılı Kanunun 37 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "Bu Kanunun 38 inci maddesinde yazılı kontenjan adaylığı ile" ibaresi, 38 inci maddesi, 46 ncı maddesinin üçüncü fıkrasındaki "kontenjan adayları hariç" ibaresi yürürlükten kaldırılmaktadır.

Geçici Madde 1. - Siyasî partilerin tüzüklerinde bu Kanuna göre yapılacak düzenlemeleri gerçekleştirecek merci belirtilmektedir.

Geçici Madde 2. - Yurt dışındaki yurttaşlarımızın yürürlükteki hükümlere göre oylarını kullanacakları öngörülmektedir.

Geçici Madde 3. - XX nci dönem milletvekili genel seçimlerinde kamu görevlileri, mevzuat-taki süreler, oy pusulalarının basımı ve gönderilmesi gibi hususlarda Yüksek Seçim Kurulunun yetkili olduğu belirtilmektedir.

Geçici Madde 4. - XX nci dönem milletvekili genel seçiminde ülke seçim çevresi milletvekili adaylarının, siyasî partilerin merkez adaylarının belirlemeye yetkili organınca tespit edileceği hükme bağlanmaktadır.

Geçici Madde 5. - XX nci dönem milletvekili genel seçiminde bayrak, flama ve benzeri malzemeye uygulanacak esaslara yer verilmektedir.

Geçici Madde 6. - Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra yapılacak milletvekili seçiminde oy verme gününün 24 Aralık 1995 olduğu hükme bağlanmakta ve bu tarih esas alınarak bundan sonra yapılacak seçimin 2839 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinde öngörülen 5 yıllık sürenin hesabında oy verme gününün 2000 yılının Ekim ayının ikinci Pazar günü olduğu hükme bağlanmaktadır.

Madde 22. - Yürürlük maddesidir.

Madde 23. - Yürütme maddesidir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

22.4.1983 Tarihli ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu ile 10.6.1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz gerekçesiyle birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz.

Saygılarımızla.

Mustafa Kalemlî

Kütahya

GEREKÇE

Siyasî Partiler, seçim kampanyalarında, kampanya boyunca, bina, cadde, sokak, duvar vesaire gibi yerlere astıkları pano, afiş, bayrak gibi reklam malzemeleriyle şehirleri adeta bir bayrak savaşıyla karşı karşıya bırakmaktadır. Bu uygulama hepimizin içinde yaşadığı çevreyi de oldukça kirletmektedir. Bu alanda partiler adeta bir yarış içine düşmekte ve vatandaşımız bu yarıştan ciddi maddede rahatsızlık duymaktadır. Kamuoyunu rahatsız eden bu tutum, bir yandan da bu masrafların kaynağı konusunda çeşitli suallerin yanında, siyasî partilerin gelirleri bakımından da ciddi şüpheleri birlikte gündeme getirmektedir.

Gerek seçim kampanyaları dolayısıyla, çevrede meydana gelen kirlenmeyi önlemek ve gerekse aşırı, lüzumsuz masrafların önlenmesi amacıyla bu teklif hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. – Teklifin bu maddesiyle 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanununun 78 inci maddesine bir fıkra eklenmek suretiyle seçim kampanyalarıyla kongrelerde gerek çevre kirliliğinin önlenmesi ve gerekse siyasî partilerin aşırı giderlere maruz kalmamaları amacıyla mülkî amirliklerce belirlenecek yerlerin dışına resim, poster v.s. gibi reklam malzemelerinin asılmaması öngörülmektedir.

Madde 2. – Teklifin bu maddesiyle de 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanuna bir madde eklenmek suretiyle, mahallî mülkî amirlerin belirleyeceği yerler dışına poster, bayrak v.s. asılmaması öngörülmektedir.

Madde 3. – Yürürlük maddesidir.

Madde 4. – Yürütme maddesidir.

KÜTAHYA MİLLETVEKİLİ MUSTAFA KALEMLİ'NİN

22.4.1983 Tarihli ve 2820 Sayılı Siyasî Partiler Kanunu ile 10.6.1983 Tarihli ve 2839 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi

MADDE 1. – 22.4.1983 tarihli ve 2820 Sayılı Siyasî Partiler Kanununun 78 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“g) Gerek Kongreleriyle Milletvekili Genel Seçimlerinde veya ara Seçimlerinde ve gerekse Mahallî İdarelerin Genel veya ara seçimlerinde, Siyasî Partiler Yüksek Seçim Kurulunun kararı üzerine Mahallî Mülkî Amirliklerce tespit ve tayin edilecek kongre salonları ile parti binalarının dışında her hangi bir yere, cadde, duvar ve direklerle resim, pankart, afiş, bayrak vesaire asamazlar ve hediye dağıtamazlar, bu maksatlarla harcamalarda bulunamazlar.”

MADDE 2. – 10.6.1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununa aşağıdaki madde eklenmiştir.

“EK MADDE 1. – Siyasî Partiler, gerek Milletvekili Genel Seçimlerinde ve gerekse ara seçimlerinde Milletvekili adayları parti binaları ile Yüksek Seçim Kurulu'nun Kararı üzerine Mahallî Mülki İdarelerce belirlenecek mahallerin veya panoların dışında herhangi bir yere, cadde, duvar veya direklerle resim, pankart, afiş, bayrak vesaire asamazlar. Adaylar kendilerini tanıtıcı nitelikte olan el ilanı mahiyetindeki broşürler dışında herhangi bir doküman, hediye veya eşantıyon yaptıramaz ve dağıtamazlar.”

MADDE 3. – Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. – Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekili Seçiminin Erken Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi ve Gerekçesi ilişikte sunulmuştur. Saygılarımızla.

Hasan Dikici
Kahramanmaraş
Hüsamettin Korkutata
Bingöl
Ali Oğuz
İstanbul
Ahmet Cemil Tunç
Elazığ
İsmail Coşar
Çankırı
Abdulilâh Fırat
Erzurum
Şaban Bayrak
Kayseri
Kâzım Ataoğlu
Bingöl
Mehmet Elkatmış
Nevşehir
Mukadder Başeğmez
İstanbul
Abit Kıvrak
Konya
Salih Kapusuz
Kayseri
Ahmet Dökülmez
Kahramanmaraş
Ahmet Arıkan
Sivas
Kemalettin Göktaş
Trabzon
Abdullatif Şener
Sivas

Oğuzhan Asiltürk
Malatya
Şinasi Yavuz
Erzurum
Ömer Faruk Ekinci
Ankara
Bahattin Elçi
Bayburt
Lütfi Esengün
Erzurum
Zeki Ünal
Karaman
Prof. Dr. Mustafa Ünal
Konya
Musa Demirci
Sivas
Mustafa Baş
İstanbul
Hüseyin Erdal
Yozgat
Ahmet Derin
Kütahya
Zeki Ergezen
Bitlis
İbrahim Halil Çelik
Şanlıurfa
Ahmet Remzi Hatip
Konya
Ahmet Feyzi İnceöz
Tokat
Şevket Kazan
Kocaeli

Abdullah Gül
Kayseri

GENEL GEREKÇE

Parlamento tarihimizde Milletvekili genel seçimleri 4 yılda bir yapılagelmiştir. 1991 seçimi sonucunda bir koalisyon hükümeti kurulmuştur. DYP-CHP (SHP) arasındaki bu koalisyon dört yıl güçlülkle sürdürülebilmiş ve bu süre zarfında memleketin hiçbir problemine çözüm getirilememiş, günübürlük politikalarla iktidarda kalınmıştır. 5 inci yıl denemesi ise siyasal bir fiyasko ile sonuçlanmış ve hükümet bunalımı ortaya çıkmıştır. Bu siyasal bunalım sosyal hayatta da kendini göstermiş ülke bir belirsizlik ve istikrarsızlık ortamına itilmiştir.

Vatandaş, umutsuz, huzursuz ve endişelidir. Ülkemizin içinde bulunduğu bu atmosfer karşısında erken genel seçim yapılarak milli iradeye başvurulması bir zorunluluk haline gelmiştir.

Kanun teklifimizin 2 nci maddesi ile Anayasanın Değişik 67 nci maddesi hükmü yerine getirilmekte, ancak kısa zaman zarfında yurtdışında oy verme uygulaması temin mümkün olmadığından yurtdışındaki vatandaşlarımızın hudut kapılarında oy vermeleri öngörülmektedir.

Yine Anayasa değişikliği muvacehesinde, 18 yaşını dolduran vatandaşların oy kullanmasını temin için seçmen kütüklerinin güncelleştirilmesinde 18 yaşını bitirenlerin kütüklere yazılması gerekmektedir.

2839 Sayılı Kanunun 28 inci maddesindeki tercih sistemi 1991 Genel Seçimlerinde uygulanmış, ancak genel olarak kabul görmemiştir. Bu seçimde de tercih sistemi ve buna bağlı olarak iki misli aday gösterilmesine dair hükümlerin tatbik edilmemesi uygun olacaktır.

KAHRAMANMARAŞ MİLLETVEKİLİ HASAN DİKİCİ VE 32 ARKADAŞININ

Milletvekili Seçiminin Erken Yapılmasına İlişkin

Kanun Teklifi

MADDE 1. – Türkiye Büyük Millet Meclisi 20 nci Dönem Milletvekili Genel Seçimi için oy verme günü 24 Aralık 1995 Pazar günüdür.

MADDE 2. – 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 94 üncü maddesine göre gümrük kapılarında yapılacak oy verme işlemi bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten beş gün sonra başlar.

MADDE 3. – 20 nci Dönem Milletvekili Genel Seçimine katılacak siyasî partiler, hangi seçim çevrelerinde hangi usul ve esaslarla aday tespiti yapacaklarını, bu madde hükmünün yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş gün içinde yetkili organları vasıtasıyla Yüksek Seçim Kurulu'na bildirmek zorundadırlar.

MADDE 4. – Seçmen kütükleri 18 yaşını dolduran Türk vatandaşlarının da oy kullanmasını sağlayacak şekilde güncelleştirilir.

MADDE 5. – 20 nci Dönem Milletvekili Genel Seçimlerinde;

- 2839 Sayılı Kanunun 28 inci maddesindeki tercihli oy sistemi,
- 2839 Sayılı Kanunun 12 nci maddesinin 2 nci fıkrasının son cümlesi, uygulanmaz.

MADDE 6. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 7. – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2839 Sayılı Kanunun Bir Maddesinin Değiştirilmesine İlişkin Kanun Teklifimiz gerekçesiyle sunulmuştur.

Gereğini saygıyla arz ederiz.

23.10.1995

Kamer Genç

Esat Canan

Tunceli

Hakkâri

GEREKÇE

Türkiye’de en az sayıda milletvekili ile temsil gören illerimiz Ülkemizde en az gelişmiş yörelerimizdir. Bu illerimiz az nüfuslu olmalarına karşın, ekonomik ve sosyal yönden geri kalmış olmaları nedeniyle sorunları, sıkıntıları ve talepleri en çok olan illerimizdir. Bu illerden büyük illere geçeden vatandaşlarımız dahi taleplerini ayırdıkları illerin milletvekillerine getirmektedirler.

Bu nedenle nüfusa az gibi görülen ancak sorunları itibarıyla sıkıntılı olan bu küçük illerimizi temsil eden milletvekillerinin yoğun vatandaş talepleri karşısında çoğu zaman yasama görevi çalışmalarında sıkıntıya düştükleri bilinen bir gerçektir.

Yeni Anayasamız seçim kanunlarının temsilde adalet ve yönetimde istikrar ilkelerini bağdaştıracak biçimde düzenleneceğini hükme bağlamıştır.

Ülkemizde yönetim istikrarının sağlanması bakımından her ilin en az üç milletvekiliyle TBMM’de temsilini sağlayarak, geri kalmış bu illerimize daha çok hizmet ve kalkınmalarına imkân sağlayacağı düşüncesiyle bu yasa değişikliği teklifimizi sunuyoruz.

TUNCELİ MİLLETVEKİLİ KAMER GENÇ İLE HAKKÂRİ MİLLETVEKİLİ
ESAT CANAN’IN

2839 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 4 ncü Maddesinin

1 nci Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1: – 2839 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 4 ncü maddesinin 1 nci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İllerin çıkaracağı milletvekili sayısının tespitinde her il’e önce iki milletvekili verilir.”

MADDE 2. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. – Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

23 Ekim 1995

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Siyasi Partiler Kanunu ile Milletvekili Seçimi Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini müsaadelerinize arz ederim.

Saygılarımızla.

Bülent Ecevit

H. Hüsamettin Özkan

Zonguldak

İstanbul

Erdal Kesimal

Atilla Mutman

Edirne

İzmir

Uluç Gürkan

İstemihan Talay

Ankara

İçel

Veli Aksoy

Nami Çağan

İzmir

İstanbul

SIYASİ PARTİLER KANUNU İLE MİLLETVEKİLİ SEÇİMİ KANUNUNUN BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİNE DAİR KANUN TEKLİFİ GENEL GEREKÇESİ

Ülkemizde tatbik edilmekte olan sisteme göre iller müstakil bir seçim çevresi olarak tespit edilmiş iken bilahare yapılan değişiklikle altıdan fazla milletvekili çıkaracak illerin ayrıca çevrelere bölünmesi denenmiş bundan iyi sonuçlar alınamamıştır. Zira tali çevrelerin tespitinde objektif kriterlere ve nüfus muazenesine ulaşılamamıştır. O itibarla her ilin bir seçim çevresi olarak mütalaa edilmesi daha uygun olacaktır.

Ülke genelinde tatbik edilmekte olan yüzde 10 oy barajı küçük partilerin milletvekili çıkarmasını ve millî iradenin parlamentoya tam olarak intikalini imkânsızlaştırmaktadır. Bu bakımdan barajın yüzde 5'e indirilmesi gerekmektedir.

Tatbik edilmekte olan 4 ve daha fazla milletvekili çıkaracak seçim çevrelerinde birer kontenjan adayı gösterilmesi o çevrelerde huzursuzluk yaratmakta olduğundan bu şekilde bir kontenjan tatbikatının kaldırılması gerekmektedir.

Seçim çevrelerinde tatbik edilmekte olan çevre barajı da yer yer haksız neticeler doğurmakta ve çevrelerin çıkaracağı milletvekilliklerinin partiler yönünden hesaplanmasında bundan sarfınazar edilmesi uygun olacaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. – 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanununun 37 nci maddesinde zikredilen kontenjan adaylığına ait husus bu adaylık sistemi kaldırdığı için fıkra iptal edilmiştir.

Madde 2. – Kontenjan adaylığının tanzimine dair 38 inci maddenin tamamı bu husus kaldırıldığı için iptal edilmiştir.

Madde 3. – 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 4 üncü maddesinin beşinci, altıncı, yedinci ve sekizinci fıkralarında illerin çevrelere bölünmesine ait hükümler bulunmakta ve her ilin bir seçim çevresi olarak seçim yapması kabul edildiğine göre bu fıkraların hükmü kalmamış olmaktadır. O itibarla yürürlükten kaldırılmışlardır.

Madde 4. – Her ilin bir seçim çevresi sayılması esası getirildiğine göre çevreleri tanzim eden 2839 sayılı Kanunun 5 inci maddesi yenilenmiştir.

Madde 5. – 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 33 üncü maddesinde oy genel barajı tanzim edilmektedir. Genel gerekçede belirtildiği üzere bu baraj yüzde 5'e indirildiğinden bu maddenin birinci ve üçüncü fıkraları ona göre değiştirilmiştir.

Madde 6. – 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 34 üncü maddesi seçim çevresi için bir baraj koymaktadır. Bu baraj kaldırıldığından madde yeniden tanzim edilmiştir.

Madde 7. – Yazılı, sözlü ve görsel basın ve yayın araçlarıyla kamuoyu yoklamaları yasaklanmaktadır.

Madde 8, 9. – Yürürlük ve Yürütme maddeleridir.

**ZONGULDAK MİLLETVEKİLİ BÜLENT ECEVİT VE 7 ARKADAŞININ
Siyasî Partiler Kanunu ile Milletvekili Seçimi Kanununun Bazı Maddelerinin
Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi**

MADDE 1. — 22.4.1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanununun 37 nci maddesinin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2. — 22.4.1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanununun 38 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 3. — 10.6.1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 4 üncü maddesinin değişik beşinci, altıncı, yedinci ve sekizinci fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 4. — 10.6.1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 5 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 5. — Her seçim çevresinin çıkaracağı milletvekili sayısı Yüksek Seçim Kurulu tarafından, genel nüfus sayımı sonuçlarının açıklanmasından itibaren en geç altı ay içinde 4 üncü madde uyarınca tespit edilerek resmî gazete, radyo ve televizyonla ilan edilir.”

MADDE 5. — 10.6.1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 33 üncü maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 33. — Genel seçimlerde ülke genelinde, ara seçimlerde seçim yapılan çevrelerin tümünde, geçerli oyların % 5’ini geçmeyen partiler milletvekili çıkaramazlar. Bir siyasî parti listesinde yer almış bağımsız adayların seçilebilmesi de listesinde yer aldığı siyasî partinin ülke genelinde ve ara seçimlerde seçim yapılan çevrelerin tümünde yüzde 5’lik barajı aşması ile mümkündür.”

“Yüksek Seçim Kurulu, bütün illerde bu şekilde alınan bilgilere göre, Türkiye genelinde geçerli oyların toplamını yapar ve her siyasî partinin aldığı geçerli oy toplamını genel geçerli oy toplamına bölerek, siyasî partilerin ülke genelinde aldığı oy yüzdesini hesaplar ve yüzde 5’lik barajı aşan siyasî partilerin isimlerini il seçim kurullarına bildirir ve ilan eder.”

MADDE 6. — 10.6.1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 34 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 34. — Bağımsız adaylar ile yukarıdaki maddede yazılı oranı aşan siyasî partilerin, bir seçim çevresinde elde edecekleri milletvekili sayısı aşağıdaki şekilde hesaplanır :

Seçime katılmış siyasî partilerin ve bağımsız adayların adları alta ve aldıkları geçerli oy sayıları da hizalarına yazılır. Siyasî partilerin oy sayıları, önce bire, sonra ikiye, sonra üçe... ile çevrenin çıkaracağı milletvekili sayısına ulaşıncaya kadar bölünür. Elde edilen paylar ile bağımsız adayların aldıkları oylar ayırım yapılmaksızın en büyükten en küçüğe doğru sıralanır. Seçim çevresinden çıkacak milletvekili sayısı kadar bu payların sahibi olan partilere ve bağımsız adaylara rakamların büyüklük sırasına göre milletvekilleri tahsis olunur.

Son kalan milletvekilliği için birbirine eşit rakamlar bulunduğu takdirde, bunlar arasında ad çekilmek suretiyle tahsis yapılır.”

MADDE 7. — 298 sayılı Kanunun 61 inci maddesinin başlığı aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra son fıkra olarak eklenmiştir :

“Madde 61. — Başka yerlere asma ve kamuoyu yoklamaları yasağı”

“Milletvekili genel seçimlerinde oy verme gününden önceki onuncu günden itibaren yazılı, sözlü ve görsel basın ve yayın araçları ile kamuoyu araştırmaları, anketler, tahminler, bilgi ve iletişim telefonları yoluyla mini referandum gibi adlarla bir siyasî partinin veya adayın lehinde veya aleyhinde veya vatandaşın oyunu etkileyecek biçimde yayın yapılması ve herhangi bir surette dağıtımı yasaktır. Başka kanunların bu fıkraya aykırı hükümleri uygulanmaz.”

MADDE 8. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 9. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Anayasa Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Anayasa Komisyonu

Sayı : A.01.1.ANK.-24

26.10.1995

Esas No. : 2/1518, 2/1059, 2/1517

2/1519, 2/1520

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınızca, 23.10.1995 tarihinde Komisyonumuza gönderilen DYP Grup Başkanvekilleri Sakarya Milletvekili Nevzat Ercan ve Samsun Milletvekili İhsan Saraçlar ile CHP Grup Başkanvekili Hatay Milletvekili Fuat Çay tarafından Milletvekili Seçimi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1518), Danışma Kurulunun 24.10.1995 tarih ve 8 sayılı tavsiye kararı uyarınca, Komisyonumuzun aynı tarihli toplantı gündemine alınmıştır.

Bu toplantıda, Kütahya Milletvekili Mustafa Kalemlî'nin; 22.4.1983 Tarihli ve 2820 Sayılı Siyasî Partiler Kanunu ile 10.6.1983 tarihli ve 2839 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1059); Kahramanmaraş Milletvekili Hasan Dikici ve 32 Arkadaşının; Milletvekili Seçiminin Erken Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/1517); Tunceli Milletvekili Kamer Genç ile Hakkâri Milletvekili Esat Canan'ın 2839 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 4 üncü Maddesinin Birinci Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi (2/1519) ve Zonguldak Milletvekili Bülent Ecevit ve 7 Arkadaşının; Siyasî Partiler Kanunu ile Milletvekili Seçimi Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi (2/1520)'nin de gündeme alınarak, 2/1518 sayılı Teklifle birlikte bir Alt Komisyonunda görüşülmesi kabul edilmiştir.

Komisyonumuzun 25-26.10.1995 tarihli toplantılarında Alt Komisyonun düzenlediği metin incelenmiş ve aşağıda belirtilen şekilde sonuçlandırılmıştır :

Alt Komisyonca görüşmelere esas alınan (2/1518) sayılı Teklifin;

1, 2, 3, 6, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, Geçici 1, Geçici 2, Geçici 3, Geçici 4 üncü maddeleri ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin maddeleri Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

4 üncü madde, özel radyo ve televizyonların propaganda yayınlarını düzenleyen bir fıkranın eklenmesiyle kabul edilmiştir.

5 inci madde, adaylara propaganda sırasında hediye ve eşantıyon dağıtma yasağını getiren bir fıkranın eklenmesiyle kabul edilmiştir.

8 inci madde, ülke seçim çevresi milletvekillerinin illerle nasıl ilişkilendirileceklerini belirleyen düzenlemenin ilavesiyle birlikte kabul edilmiştir.

10 uncu madde, birinci fıkrasına "Radyo ve Telyizyon Üst Kurulu" ibaresinin ve kendi bölgelerinden aday olmak isteyen siyasî partilerin mahalf teşkilatlarının yönetim kurulu başkan ve üyelerinin eklenerek; ikinci fıkrası ise Anayasaya aykırı görüldüğünden metinden çıkartılarak kabul edilmiştir.

13 üncü madde, (c) bendinde teknik bir düzenleme yapılarak kabul edilmiştir.

Geçici 5 inci madde; "seçim irtibat binalarının" ibaresinin çıkartılmasına, ayrıca, bu fıkra hükmüne aykırı hareket edenlere 298 sayılı Kanunun 151 inci maddesinin birinci fıkrası hükmünün uygulanmasına karar verilerek kabul edilmiştir.

Geçici 6 ncı madde, son fıkrasının metinden çıkartılmasıyla kabul edilmiştir.

Teklif metnine XX nci Dönem Milletvekili Genel Seçimine hukukî veya fiilî mazeretleri olmaksızın katılmayanlara uygulanacak para cezasını düzenleyen bir madde, 22 nci madde olarak eklenmiştir.

Yürürlük ve yürütme maddeleri ve 23 ve 24 üncü maddeler olarak aynen kabul edilmiştir. Raporumuz; Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygıyla arz olunur.

Başkan
E. Ekrem Ceyhan
Balıkesir
Sözcü
Güneş Müftüoğlu
Zonguldak
Üye
M. Vehbi Dinçerler
Ankara
(Muhalefet Şerhim Eklidir)

Üye
Yüksel Yalova
Aydın
Üye
Nevzat Ayaz
Çankırı

Üye
Lütfü Esengün
Erzurum
(4, 9, 16, 17 nci maddelere muhalifim)

Üye
Ali Oğuz
İstanbul
(4, 9, 16, 17 nci maddelere muhalifim)

Üye
Coşkun Gökalp
Kırşehir
Üye
Osman Seyfi
Nevşehir

Üye
Halil Başol
Tekirdağ

Başkanvekili
M. Seyfi Oktay
Ankara
Kâtip
Rahmi Özer
Çanakkale
Üye
Mümtaz Soysal
Ankara
(Anayasa değişikliklerine tam uyum sağlanmadığı için muhalifim)

Üye
B. Mehmet Gazioğlu
Bursa
Üye
Hasan Korkmazcan
Denizli

(Muhalefime gerekçelerim tutanaktır)
Üye
Hilseyin Aksoy
Eskişehir

Üye
İ. Kaya Erdem
İzmir
(Muhalefime)

Üye
Hasan Afsar
Konya
Üye
C. Sadık Keseroğlu
Sinop

MUHALEFET ŞERHİM

1. Anayasada, 23.7.1995 tarihinde yapılan değişiklikle Yurtdışında bulunan vatandaşlarımızın, buldukları yerde oy haklarını kullanmaları için emredici kolaylıklar getirilmiştir. Komisyonca kabul edilen metinler bu konuda hiçbir düzenleme getirmemektedir. Yurtdışında bulunan vatandaşların gümrük kapılarında oy kullanması uygulaması eski anayasa altında yapılan bir uygulamadır. Yeni değildir; 67 inci maddenin yeni şekliyle ilgili değildir!

Bu konuda daha geniş açıklama Komisyon görüşmeleri zabıtlarımdadır. Önerilerimiz kabul görmemiştir. Alt komisyonun metninde öngörülen ilkeler de kabul edilmemiştir. Bu şartlarda, komisyon görüşü Anayasanın emrini yerine getirmemektedir.

Anayasa'yı yok saymaktadır. Anayasa Mahkemesine müracaat edildiği takdirde imza vereceğimi de ifade etmekte yarar görmekteyim.

2. a) 2839 Sayılı Kanunun 4 ncü maddesinde yapılan düzenlemenin 2 nci paragrafına;

b) 2839 Sayılı Kanunun 26 ncı maddesinde yapılan düzenlemenin (b) bendindeki "genel başkanın adı ve soyadı" ibaresine;

c) 2839 Sayılı Kanunun 34 üncü maddesinde yapılan düzenlemeye

d) 2839 Sayılı Kanunun eklenen 34/A maddesine

Muhalifim.

3. 450 milletvekili seçiminde ulusal barajın % 5, çevre barajının bütün çevrelerde % 15; ülke çevresinde seçilecek 100 milletvekili seçiminde barajın sıfır % 0; olması görüşüm benimsenmemiştir. Bu anlayışa aykırı hükümlere muhalifim.

M. Vehbi Dinçerler

Ankara

26.10.1995 Saat 03.00

DOĞRUYOL PARTİSİ GRUP BAŞKANVEKİLLERİ SAMSUN MİLLETVEKİLİ
İHSAN SARAÇLAR, SAKARYA MİLLETVEKİLİ NEVZAT ERCAN İLE CUMHURİYET
HALK PARTİSİ GRUP BAŞKANVEKİLİ HATAY MİLLETVEKİLİ FUAT ÇAY'IN;

**Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun, Siyasî Partiler
Kanunu ile Milletvekili Seçimi Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi**

MADDE 1. — 26.4.1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 6 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 6. — Onsekiz yaşını dolduran her Türk vatandaşı seçme ve halkoymasına katılma hakkına sahiptir.”

MADDE 2. — 298 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin (3) numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“3. Ceza infaz kurumlarında hükümlü olarak bulunanlar.”

MADDE 3. — 298 sayılı Kanunun 34 üncü maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu Kanunun uygulanmasında herkes, nüfus kütüğünde yazılı bulunan doğduğu ay ve güne göre işleme tabi tutulur. Ancak o yılın seçim yapılması durumunda seçmen listeleri hazırlanırken onsekiz yaşın doldurulmuş olmasının hesabında seçim günü (o gün dahil) esas alınır.”

MADDE 4. — 298 sayılı Kanunun 52 nci maddesinin ikinci fıkrasının (c) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“c) İktidar partisine veya iktidar partilerinden büyük olanına 20 dakikalık, iktidar partilerinden diğerlerine 15'er dakikalık ilave propaganda,”

MADDE 5. — 298 sayılı Kanunun 61 inci maddesinin başlığı aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra son fıkra olarak eklenmiştir.

“Başka yerlere asma ve kamuoyu yoklamaları yasağı”

“Milletvekili genel seçimlerinde, oy verme gününden önceki onuncu günden itibaren yazılı, sözlü ve görsel basın ve yayın araçları ile kamuoyu araştırmaları, anketler, tahminler, bilgi ve iletişim telefonları yoluyla mini referandum gibi adlarla bir siyasî partinin veya adayın lehinde veya aleyhinde veya vatandaşın oyunu etkileyecek biçimde yayın yapılması ve herhangi bir surette dağıtımı yasaktır. Başka kanunların bu fıkraya aykırı hükümleri uygulanmaz.”

MADDE 6. — 298 sayılı Kanuna 85 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 85/A maddesi eklenmiştir.

“Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevlerinde Kurulan Sandıklarda Uygulanacak Esaslar

MADDE 85/A. — Ceza infaz kurumlarında ve tutukevlerinde kurulan sandıklarda uygulanacak esaslar bu Kanunun 81, 82, 83, 84 ve 85 inci maddeleri hükümleriyle bağlı kalınmaksızın Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir.”

MADDE 7. — 298 sayılı Kanunun 125 inci maddesine aşağıdaki fıkra son fıkra olarak eklenmiştir.

“Ülke seçim çevresi milletvekilliği adaylıklarına itirazlar doğrudan Yüksek Seçim Kuruluna yapılır ve bu konuda Yüksek Seçim Kurulunca verilecek kararlar kesindir.”

MADDE 8. — 10.6.1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 3 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Milletvekili Sayısı ve Dağılımı

Madde 3. – Milletvekili sayısı 550'dir. Bunun 100'ü ülke seçim çevresi milletvekili olarak ayrılır.”

MADDE 9. – 2839 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 4. – İllerin çıkaracağı milletvekili sayısının tespitinde toplam milletvekili sayısından 100 milletvekili çıkarıldıktan sonra kalan milletvekili sayısından her il'e önce bir milletvekili verilir.

Son genel nüfus sayımı ile belli olan Türkiye nüfusu, geri kalan milletvekili sayısına bölünmek suretiyle bir sayı elde edilir. İl nüfusunun bu sayıya bölünmesiyle her ilin ayrıca çıkaracağı milletvekili sayısı tespit olunur.

Bu suretle hesaplanan milletvekillerinin sayısı 450'yi bulmadığı takdirde, nüfusu milletvekili çıkarmaya yetmeyen illerin nüfusları ile artık nüfus bırakan illerin artık nüfusları büyüklüklerine göre sıraya konular ve ilk hesapta iller arasında bölüştürülmemiş bulunan milletvekillikleri bu sıraya göre dağıtılır.

Son kalan milletvekilliğinin verilmesinde, iki veya daha fazla ilin eşit nüfus veya nüfus artışı göstermesi halinde, bunlar arasında ad çekilir.

Yapılan tespit sonunda, çıkaracağı milletvekili sayısı 18'e kadar olan iller, bir seçim çevresi sayılır. Çıkaracağı milletvekili sayısı 19'dan 35'e kadar olan iller iki, 36 ve daha fazla olan iller üç seçim çevresine bölünür. Bu seçim çevreleri, numara sırasına göre adlandırılır.

Bu illerin seçim çevreleri belirlenirken;

a) Seçim çevreleri, mümkün olduğu ölçüde eşit veya birbirine yakın sayıda milletvekili çıkaracak şekilde oluşturulur.

b) Mümkün olduğu ölçüde ilçelerin mülki bütünlüğü dikkate alınır.

c) Aynı seçim çevresinde yer alacak ilçelerin nüfus ve coğrafi yakınlıkları ile ulaşım imkânları gözönünde bulundurulur.

Bu illerin milletvekili sayısının seçim çevrelerine dağıtımında; seçim çevrelerinin çıkaracakları milletvekili sayısı, nüfusları bakımından illerin milletvekili sayısını tespit etmeye ilişkin esaslara göre belirlenir.”

MADDE 10. – 2839 sayılı Kanunun 18 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Kamu Görevlileri ve Türk Silahlı Kuvvetleri Mensuplarının Adaylığı

Madde 18. – Hâkimler ve savcılar, yüksek yargı organları mensupları, yükseköğretim kurumlarındaki öğretim elemanları, Yükseköğretim Kurulu üyeleri, kamu kurumu ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri ile yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri, görev yaptıkları yerden aday olmak isteyen belediye başkanları ve subaylar ile astsubaylar, genel ve ara seçimlerin başlangıcından bir ay önce seçimin yenilenmesine karar verilmesi halinde yenileme kararının ilanından başlayarak yedi gün içinde görevlerinden ayrılma isteğinde bulunmadıkça adaylıklarını koyamazlar ve aday gösterilemezler.

Birinci fıkrada gösterilenlerden subay ve astsubaylar ile hâkim, savcı ve yüksek yargı organları mensupları hariç, diğer kamu görevlileri, ülke çevresi milletvekilliği için aday gösterildikleri tarihten Yüksek Seçim Kurulunca seçim sonuçlarının ilan edildiği tarihe kadar görevlerinden çekilirler ve bu süre içinde ücretsiz izinli sayılırlar. Ancak bunlar seçim propagandalarına katılamazlar.”

MADDE 11. – 2839 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Siyasî partilerin genel merkezleri, seçime katılacakları seçim çevrelerine ait aday listeleri ile ülke seçim çevresi milletvekilleri aday listelerini Yüksek Seçim Kuruluna ayrı ayrı alındı belgesi karşılığında önseçim gününden en geç on gün sonraki gün, saat 17.00’ye kadar verirler.”

MADDE 12. – 2839 sayılı Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bağımsız milletvekili adaylığı için yapılacak başvuru, adayın milletvekili seçilmek istediği çevrenin il seçim kurulu başkanlığına, bu Kanunun adaylık için aradığı şart ve nitelikleri taşıdığını belirten bir yazı ile önseçim gününden bir gün önce saat 17.00’ye kadar yapılır. Kurul Başkanlığı başvurunun alındığına ilişkin bir belge verir ve derhal Yüksek Seçim Kuruluna duyurur. Yüksek Seçim Kurulu bu başvuruları, il seçim kurulları da kendi çevrelerine ait olanları, alışılmış araçlarla geçici listeler halinde ilan ederler.”

MADDE 13. – 2839 sayılı Kanununun 26 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 26. – Milletvekili seçimlerinde kullanılacak siyasî partilerin birleşik oy pusulaları ile bağımsız adayların oy pusulaları aşağıdaki esaslar dahilinde hazırlanır :

a) Oy pusulaları, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanununun 14 üncü maddesinin (1) numaralı bendindeki esaslara uygun olarak, kâğıdında “Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu” filigranı bulunan, özel surette imal edilmiş kâğıtlara Yüksek Seçim Kurulu tarafından bastırılır.

b) Birleşik oy pusulasının en üstüne “Siyasî Partiler” ibaresi yazılır. Bu ibarenin altına, seçime katılan siyasî parti temsilcileri huzurunda Yüksek Seçim Kurulu tarafından çekilen kura sırasına göre, en başta ve ortada partinin özel işareti, özel işaretinin altında kısaltılmış adı, onun altında da tam yazı halinde adı, onun altında koyu renkli harflerle parti genel başkanının adı ve soyadı, belirli bir aralık veya çizgiden sonra çapı iki santimetre olan bir boş daire basılır ve bütün bunların altı çizilir. Bu çizginin altına o partinin kesinleşen aday listesinde yer alan adaylarının ad ve soyadları, aldıkları sıra numarasına göre yazılır. Siyasî partilerin ülke seçim çevresi milletvekilleri aday listelerine oy pusulasında yer verilmez.

c) Siyasî parti sütunları arasında “Evet” mühürünün yarıçapı kadar ve iki çizgi ile belirlenmiş bir aralık bırakılır.

d) Bağımsız adaylar oy pusulalarını Yüksek Seçim Kurulunun tayin edeceği ebad, şekil ve miktarda kendileri basturarak ilan edilen süre içerisinde il seçim kurullarına teslim ederler.”

MADDE 14. – 2839 sayılı Kanununun 28 inci maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, beş ve altıncı fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

“Seçmen, “Evet” mühürünü sadece tercih ettiği siyasî partiye ait özel daire içine basmak veya varsa yalnızca oy vermek istediği bağımsız adaya ait oy pusulasını zarfa koymak suretiyle kullanır.

Oyunu kullanan seçmen oy pusulasını katlayarak zarfa koyar ve zarfı yapıştırır. “Evet” yazılı mühürü sandık kurulu başkanına geri verir ve oyunu sandığa atar.

Seçmen, “Evet” mühürünü bastığı partiye bir oy vermiş sayılır. Seçmen sadece bir bağımsız adaya ait oy pusulasını zarfa koymuş ise, o bağımsız adaya bir oy vermiş sayılır.”

MADDE 15. – 2839 sayılı Kanununun 29 uncu maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bir seçim çevresinde seçime katılan siyasî partinin 28 inci maddenin ikinci fıkrası uyarınca almış olduğu geçerli oyların toplamı siyasî partinin o seçim çevresinde almış olduğu geçerli oyu gösterir.

Bağımsız adayın almış olduğu geçerli oy, 28 inci maddenin ikinci fıkrası uyarınca elde ettiği geçerli oyların toplamıdır.”

MADDE 16. – 2839 sayılı Kanunun 34 üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bir seçim çevresinde kullanılan geçerli oyların toplamının o çevreden çıkacak milletvekili sayısına bölünmesiyle elde edilecek sayıdan az oy alan siyasî partilere ve bağımsız adaylara milletvekili tahsis edilmez. Ancak, iki ve üç milletvekili çıkaran seçim çevrelerinde bu oran % 25 olarak uygulanır ve bu seçim çevrelerinde kullanılan geçerli oyların yukarıda belirtilen oranlardan azını alan siyasî partilere ve bağımsız adaylara milletvekilliği tahsis edilmez.”

MADDE 17. – 2839 sayılı Kanuna 34 üncü maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki 34/A maddesi eklenmiştir.

“Siyasî Partilerin Çıkaracakları Ülke Seçim Çevresi Milletvekili Sayısının Hesabı

MADDE 34/A. – Seçime katılmış ve 33 üncü maddede belirtilen % 10'luk ülke barajını aşmış olan siyasî partilerin adları alt alta ve aldıkları geçerli oy sayıları da hizalarına yazılır. Siyasî partilerin oy sayıları, önce bire, sonra ikiye, sonra üçe ... ile ülke seçim çevresi milletvekili sayısına ulaşıncaya kadar bölünür. Elde edilen paylar en büyükten en küçüğe doğru sıralanır. Seçim çevresinden çıkacak milletvekilleri sayısı kadar bu payların sahibi olan partilere sayıların büyüklük sırasına göre milletvekilleri tahsis olunur.

Son kalan milletvekilliği için birbirine eşit rakamlar bulunduğu takdirde, bunlar arasında ad çekilmek suretiyle tahsis yapılır.

Seçime katılan siyasî partilerden hiçbirisi birinci fıkrada gösterilen oranda oy alamamışlarsa, ülke seçim çevresi milletvekilleri, seçime katılan siyasî partiler arasında ikinci fıkra hükümlerine göre paylaşılır.

Bu maddeye göre siyasî partilerin çıkaracakları ülke seçim çevresi milletvekili sayısının hesabı Yüksek Seçim Kurulunca yapılır.

Milletvekilliği ara seçimlerinde, boşalan üyelikler arasında ülke seçim çevresi milletvekilliklerinin de bulunması halinde, ara seçim yapılan seçim çevrelerinde siyasî partilerin çıkaracağı ülke seçim çevresi milletvekillerinin sayısı, bu seçim çevrelerindeki geçerli oyların toplamı üzerinden bu madde hükümlerine göre hesaplanır. Ayrıca seçim yapılmaz.”

MADDE 18. – 2839 sayılı Kanunun 35 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 35. – İl seçim kurulu başkanı alınan sonuçlara göre, o seçim çevresinde; siyasî parti aday listelerinden ve varsa bağımsız adaylardan seçilenleri tespit eder ve tutanağın bir suretini o seçim çevresinde ilan ettirir. Diğer bir suretini, bir hafta süre ile il seçim kurulu kapısına astırır.”

MADDE 19. – 2839 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Milletvekili seçilenlere, il seçim kurulu tarafından, milletvekili seçildiklerine dair derhal bir tutanak verilir. Bu tutanaklardan iki örneği de Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığına en seri vasıtayla gönderilir. Ülke seçim çevresinden milletvekili seçilenlerin tutanakları ise Yüksek Seçim Kurulu tarafından tanzim edilerek seçilenlere verilir. Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı tutanaklardan birini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verir.”

MADDE 20. – 2839 sayılı Kanunun 41 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Milletvekili seçimi sonucunda bağımsız adayın aldığı oy seçilmesine yetmezse, emanete alınan para Hazineye gelir yazılır.”

MADDE 21. — a) 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 12 nci maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesi, 27 nci maddesinin dördüncü fıkrasının son cümlesi, 30 uncu maddesi, 31 inci maddesinin ikinci cümlesi, 32 nci maddesinin (g) ve (h) bentleri, 34 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının son cümlesi,

b) 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanununun 37 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Bu Kanunun 38 inci maddesinde yazılı kontenjan adaylığı ile” ibaresi, 38 inci maddesi, 46 ncı maddesinin üçüncü fıkrasındaki “kontenjan adayları hariç” ibaresi,

yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden seçim tarihine kadar olan süre içinde siyasî partilerin tüzüklerinde seçimle ilgili hükümlerin düzenlenmesi veya değiştirilmesi için değişiklik yapma yetkisi partilerin merkezdeki yetkili karar organlarına aittir.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu Kanunun yayımından sonra yapılacak ilk milletvekili genel seçiminde yurt dışındaki yurttaşlarımızın oy kullanmalarında, yürürlükteki hükümlere göre gümrük kapılarında oy kullanma yöntemi uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 3. — XX nci dönem milletvekili genel seçiminde, aday olabilmek için kamu görevlilerinin istifaları ve bu istifaların kabulü, siyasî partilerin hangi seçim çevrelerinde hangi usul ve esaslarla aday tespiti yapacaklarının bildirilmesi, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde bulunan tutukluların oy verme işlemi ile gümrük kapılarında yapılacak oy verme işlemi ve bunlarla ilgili süreleri ve kanunlardaki seçimlerle ilgili diğer süreleri oy verme gününü esas alarak icabında kısaltmak suretiyle tespit ve ilana, yeni teşkil olunan ve bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar adli teşkilat kurulmamış bulunan ilçelerin seçim iş ve işlemlerinin hangi ilçe seçim kurullarınca yürütüleceğine ve kullanılacak oy pusulalarının gerektiğinde uygun göreceği il seçim kurulları vasıtasıyla bastırmaya ve sandık kurullarına gönderilecek oy pusulalarını ihtiyacı dikkate alarak uygun göreceği adetlerle paketlenmesine karar vermeye Yüksek Seçim Kurulu yetkilidir.

GEÇİCİ MADDE 4. — XX nci dönem milletvekili genel seçiminde, ülke seçim çevresi milletvekilleri adayları siyasî partilerin merkez adaylarını belirlemeye yetkili organlarınca tespit edilir.

GEÇİCİ MADDE 5. — XX nci dönem milletvekili genel seçiminde propaganda amacıyla bayrak, flama ve benzeri malzemeler cadde, sokak ve mahallelere asılamaz. Siyasî parti teşkilat binaları, seçim iribat binalarının önleri ve miting yapılan meydanlar, sadece miting süresince, bu hükmün dışındadır. Bu fıkra hükmüne aykırı hareket edenler hakkında 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 151 inci maddesinin ikinci fıkrası hükmü uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 6. — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapılacak milletvekili seçimi için oy verme günü 24 Aralık 1995 tarihidir.

Seçim döneminin başlangıç tarihi Yüksek Seçim Kurulunca, yukarıdaki fıkrada belirtilen oy verme günü esas alınarak tespit ve ilan edilir.

24 Aralık 1995 tarihinde yapılacak Türkiye Büyük Millet Meclisi seçimlerinin 2839 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinde öngörülen beş yıllık sürenin hesabında, oy verme günü olarak 2000 yılının Ekim ayının ikinci Pazar gününün tarihi esas alınır.

MADDE 22. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 23. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

ANASAYA KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Siyasî Partiler Kanunu ve Milletvekili Seçimi Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi

MADDE 1. – 26.4.1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 6 no maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 6. – Onsekiz yaşını dolduran her Türk vatandaşı seçme ve halk oylamasına katılma hakkına sahiptir.

MADDE 2. – 298 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin (3) numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

3. Ceza infaz kurumlarında hükümlü olarak bulunanlar.

MADDE 3. – 298 sayılı Kanunun 34 üncü maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Bu Kanunun uygulanmasında herkes, nüfus kütüğünde yazılı bulunan doğduğu ay ve güne göre işleme tabi tutulur. Ancak, o yıl seçim yapılması durumunda seçmen listeleri hazırlanırken onsekiz yaşın doldurulmuş olmasının hesabında seçim günü (o gün dahil) esas alınır.

MADDE 4. – 298 sayılı Kanunun 52 nci maddesinin ikinci fıkrasının (c) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aşağıdaki fıkra son fıkra olarak eklenmiştir.

c) İktidar partisine veya iktidar partilerinden büyük olanına 20 dakikalık, iktidar partilerinden diğerlerine 15'er dakikalık ilave propaganda,

Özel radyo ve televizyonlar propaganda konuşmalarını ancak TRT'den naklen yapabilirler. Yerel radyo ve televizyonlarda propagandaya ilişkin yayın yapılamaz. Bu hüküm dışında yayın yapan radyo ve televizyonlar iktidara gerek kalmaksızın Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından kapatılır.

MADDE 5. – 298 sayılı Kanunun 61 inci maddesinin başlığı aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra son fıkra olarak eklenmiştir.

Başka yerlere asma, kamuoyu yoklamaları ve hediye dağıtma yasağı

Milletvekili genel seçimlerinde, seçimin başlangıç tarihinden itibaren yazılı, sözlü ve görsel basın ve yayın araçları ile kamuoyu araştırmaları, anketler, tahminler, bilgi ve iletişim telefonları yoluyla mini referandum gibi adlarla bir siyasî partinin veya adayın lehinde veya aleyhinde veya vatandaşın oyunu etkileyecek biçimde yayın yapılması ve herhangi bir surette dağıtımı, partilerin ve adayların kendilerini tanıtıcı nitelikte broşür ve el ilanları dışında herhangi bir hediye ve eşantıyon dağıtımaları, dağıtımları veya bunların üçüncü şahıslar ya da kurum ve kuruluşlar aracılığı ile dağıtılması yasaktır. Başka kanunların bu fıkraya aykırı hükümleri uygulanmaz.

MADDE 6. – 298 sayılı Kanuna 85 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 85/A maddesi eklenmiştir.

Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde kurulan sandıklarda uygulanacak esaslar

Madde 85/A. – Ceza infaz kurumlarında ve tutukevlerinde kurulan sandıklarda uygulanacak esaslar bu Kanunun 81, 82, 83, 84 ve 85 inci maddeleri hükümleriyle bağlı kalmaksızın Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir.

MADDE 7. – 298 sayılı Kanunun 125 inci maddesine aşağıdaki fıkra son fıkra olarak eklenmiştir.

Ülke seçim çevresi milletvekilliği adaylıklarına itirazlar doğrudan Yüksek Seçim Kuruluna yapılır ve bu konuda Yüksek Seçim Kurulunca verilecek kararlar kesindir.

MADDE 8. – 10.6.1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 3 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Milletvekili Sayısı ve Dağılımı

Madde 3. — Milletvekili sayısı 550'dir. Bunun 100'ü ülke seçim çevresi milletvekili olarak seçilir. Ülke seçim çevresinden seçilen milletvekilleri, her parti bakımından her il için birden fazla olmamak kaydıyla, partilerin yetkili kurulları kararıyla belirli iller ile ilişkilendirilir.

MADDE 9. — 2839 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 4. — İllerin çıkaracağı milletvekili sayısının tespitinde toplam milletvekili sayısından 100 milletvekili çıkarıldıktan sonra kalan milletvekili sayısından her il'e önce bir milletvekili verilir.

Son genel nüfus sayımı ile belli olan Türkiye nüfusu, geri kalan milletvekili sayısına bölünmek suretiyle bir sayı elde edilir. İl nüfusunun bu sayıya bölünmesiyle her ilin ayrıca çıkaracağı milletvekili sayısı tespit olunur.

Bu suretle hesaplanan milletvekillilerinin sayısı 450'yi bulmadığı takdirde, nüfusu milletvekili çıkarmaya yetmeyen illerin nüfusları ile artık nüfus bırakan illerin artık nüfusları büyüklüklerine göre sıraya konular ve ilk hesapta iller arasında bölüştürülmemiş bulunan milletvekillikleri bu sıraya göre dağıtılır.

Son kalan millétvekilliğinin verilmesinde, iki veya daha fazla ilin eşit nüfus veya nüfus artışı göstermesi halinde, bunlar arasında ad çekilir.

Yapılan tespit sonunda, çıkaracağı milletvekili sayısı 18'e kadar olan iller, bir seçim çevresi sayılır. Çıkaracağı milletvekili sayısı 19'dan 35'e kadar olan iller iki, 36 ve daha fazla olan iller üç seçim çevresine bölünür. Bu seçim çevreleri, numara sırasına göre adlandırılır.

Bu illerin seçim çevreleri belirlenirken;

a) Seçim çevreleri, mümkün olduğu ölçüde eşit veya birbirine yakın sayıda milletvekili çıkaracak şekilde oluşturulur.

b) Mümkün olduğu ölçüde ilçelerin mülki bütünlüğü dikkate alınır.

c) Aynı seçim çevresinde yer alacak ilçelerin nüfus ve coğrafi yakınlıkları ile ulaşım imkanları gözönünde bulundurulur.

Bu illerin milletvekili sayısının seçim çevrelerine dağıtımında; seçim çevrelerinin çıkaracakları milletvekili sayısı, nüfusları bakımından illerin milletvekili sayısını tespit etmeye ilişkin esaslara göre belirlenir.

MADDE 10. — 2839 sayılı Kanunun 18 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Kamu Görevlileri, Siyasî Parti Yöneticileri ve Türk Silahlı Kuvvetleri Mensuplarının Adaylığı

Madde 18. — Hâkimler ve Savcılar, yüksek yargı organları mensupları, yüksek öğretim kurumlarındaki öğretim elamanları, Yükseköğretim Kurulu, Radyo Televizyon Üst Kurulu üyeleri, kamu kurumu ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri ile yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri, görev yaptıkları yerden aday olmak isteyen belediye başkanları ve subaylar ile astsubaylar, kendi bölgelerinden aday olmak isteyen siyasî partilerin il ve ilçe yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile belediye meclisi üyeleri il genel meclisi üyeleri, genel ve ara seçimlerin başlangıcından bir ay önce seçimin yenilenmesine karar verilmesi halinde yenileme kararının ilanından başlayarak yedi gün içinde görevlerinden ayrılma isteğinde bulunmadıkça adaylıklarını koyamazlar ve aday gösterilemezler.

MADDE 11. — 2839 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Siyasî partilerin genel merkezleri, seçime katılacakları seçim çevrelerine ait aday listeleri ile ülke seçim çevresi milletvekilleri aday listelerini Yüksek Seçim Kuruluna ayrı ayrı alındı belgesi karşılığında ön seçim gününden en geç on gün sonraki gün, saat 17.00'ye kadar verirler.

MADDE 12. – 2839 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Bağımsız milletvekili adaylığı için yapılacak başvuru, adayın milletvekili seçilmek istediği çevrenin il seçim kurulu başkanlığına, bu kanunun adaylık için aradığı şart ve nitelikleri taşıdığını belirten bir yazı ile ön seçim gününden bir gün önce saat 17.00'ye kadar yapılır. Kurul başkanlığı başvurunun alındığına ilişkin bir belge verir ve derhal Yüksek Seçim Kuruluna duyurur. Yüksek Seçim Kurulu bu başvuruları, il seçim kurulları da kendi çevrelerine ait olanları, alışımlı araçlarla geçici listeler halinde ilan ederler.

MADDE 13. – 2839 sayılı Kanunun 26 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 26. – Milletvekili seçimlerinde kullanılacak siyasî partilerin birleşik oy pusulaları ile bağımsız adayların oy pusulaları aşağıdaki esaslar dahilinde hazırlanır :

a) Oy pusulaları, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanununun 14 üncü maddesinin (1) numaralı bendindeki esaslara uygun olarak, kağıdında “Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu” fliqramı bulunan kağıtlara Yüksek Seçim Kurulu tarafından bastırılır.

b) Birleşik oy pusulasının en üstüne “Siyasî Partiler” ibaresi yazılır. Bu ibarenin altına seçime katılan siyasî parti temsilcileri huzurunda Yüksek Seçim Kurulu tarafından çekilen kura sırasına göre, en başta ve ortada partinin özel işareti, özel işaretinin altında kısaltılmış adı, onun altında da tam yazı halinde adı, onun altında koyu renkli harflerle parti genel başkanının adı ve soyadı, belirli bir aralık veya çizgiden sonra çapı iki santimetre olan bir boş daire basılır ve bütün bunların altı çizilir. Bu çizginin altına o partinin kesinleşen aday listesinde yer alan adayların ad ve soyadları, aldıkları sıra numarasına göre yazılır. Siyasî partilerin ülke seçim çevresi milletvekilleri aday listelerine oy pusulasında yer verilmez.

c) Siyasî parti sütunları arasında yarım (0,5) cm ve iki çizgi ile belirlenmiş bir aralık bırakılır.

d) Bağımsız adaylar oy pusulalarını Yüksek Seçim Kurulunun tayin edeceği ebat, şekil ve miktarda kendileri bastırarak ilan edilen süre içerisinde il seçim kurullarına teslim ederler.

MADDE 14. – 2839 sayılı Kanununun 28 inci maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, beş ve altıncı fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

Seçmen, “Evet” mührünü sadece tercih ettiği siyasî partiye ait özel daire içine basmak veya varsa yalnızca oy vermek istediği bağımsız adaya ait oy pusulasını zarfa koymak suretiyle kullanır.

Oyunu kullanan seçmen oy pusulasını katlayarak zarfa koyar ve zarfı yapıştırır. “Evet” yazılı mührü sandık kurulu başkanına geri verir ve oyunu sandığa atar.

Seçmen, “Evet” mührünü bastığı partiye bir oy vermiş sayılır.

Seçmen sadece bir bağımsız adaya ait oy pusulasını zarfa koymuş ise, o bağımsız adaya bir oy vermiş sayılır.

MADDE 15. – 2839 sayılı Kanununun 29 uncu maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Bir seçim çevresinde seçime katılan siyasî partinin 28 inci maddenin ikinci fıkrası uyarınca almış olduğu geçerli oyların toplamı siyasî partinin o seçim çevresinde almış olduğu geçerli oyu gösterir.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Bağımsız adayın almış olduğu geçerli oy, 28 inci maddenin ikinci fıkrası uyarınca elde ettiği geçerli oyların toplamıdır.

MADDE 16. – 2839 sayılı Kanunun 34 üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Bir seçim çevresinde kullanılan geçerli oyların toplamının o çevreden çıkacak milletvekili sayısına bölünmesiyle elde edilecek sayıdan az oy alan siyasî partilere ve bağımsız adaylara milletvekili tahsis edilmez. Ancak, iki ve üç milletvekili çıkaran seçim çevrelerinde bu oran yüzde yirmibeş olarak uygulanır ve bu seçim çevrelerinde kullanılan geçerli oyların yukarıda belirtilen oranlardan azını alan siyasî partilere ve bağımsız adaylara milletvekilliği tahsis edilmez.

MADDE 17. – 2839 sayılı Kanuna 34 üncü maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki 34/A maddesi eklenmiştir.

Siyasî partilerin çıkaracakları ülke seçim çevresi milletvekili sayısının hesabı

MADDE 34/A. – Seçime katılmış ve 33 üncü maddede belirtilen yüzde onluk ülke barajını aşmış olan siyasî partilerin adları alt alta ve aldıkları geçerli oy sayıları da hizalarına yazılır. Siyasî partilerin oy sayıları önce bire, sonra ikiye, sonra üçe... ile ülke seçim çevresi milletvekili sayısına ulaşıncaya kadar bölünür. Elde edilen paylar en büyükten en küçüğe doğru sıralanır. Seçim çevresinden çıkacak milletvekili sayısı kadar bu payların sahibi olan partilere sayıların büyüklük sırasına göre milletvekilleri tahsis olunur.

Son kalan milletvekilliği için birbirine eşit rakamlar bulunduğu takdirde, bunlar arasında ad çekilmek suretiyle tahsis yapılır.

Seçime katılan siyasî partilerden hiçbirisi birinci fıkrada gösterilen oranda oy alamamışlarsa, ülke seçim çevresi milletvekilleri, seçime katılan siyasî partiler arasında ikinci fıkra hükümlerine göre paylaşılır.

Bu maddeye göre siyasî partilerin çıkaracakları ülke seçim çevresi milletvekili sayısının hesabı Yüksek Seçim Kurulunca yapılır.

Milletvekilliği ara seçimlerinde boşalan üyelikler arasında ülke seçim çevresi milletvekillerinin de bulunması halinde, ara seçim yapılan seçim çevrelerinde siyasî partilerin çıkaracağı ülke seçim çevresi milletvekillerinin sayısı, bu seçim çevrelerindeki geçerli oyların toplamı üzerinden bu madde hükümlerine göre hesaplanır. Ayrıca seçim yapılmaz.

MADDE 18. – 2839 sayılı Kanunun 35 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 35. – İl seçim kurulu başkanı alınan sonuçlara göre, o seçim çevresinde; siyasî parti aday listelerinden ve varsa bağımsız adaylardan seçilenleri tespit eder ve tutanağın bir suretini o seçim çevresinde ilan ettirir. Diğer bir suretini, bir hafta süre ile il seçim kurulu kapısına astırır.

MADDE 19. – 2839 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Milletvekili seçilenlere il seçim kurulu tarafından, milletvekili seçildiklerine dair derhal bir tutanak verilir. Bu tutanaklardan iki örneği de Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığına en seri vasıta ile gönderilir. Ülke seçim çevresinden milletvekili seçilenlerin tutanakları ise Yüksek Seçim Kurulu tarafından tanzim edilerek seçilenlere verilir. Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı tutanaklardan birini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verir.

MADDE 20. – 2839 sayılı Kanunun 41 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Milletvekili seçimi sonucunda bağımsız adayın aldığı oy seçilmesine yetmezse emanete alınan para Hazineye gelir yazılır.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 21. – a) 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 12 nci maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesi, 27 nci maddesinin dördüncü fıkrasının son cümlesi, 30 uncu maddesi, 31 inci maddesinin ikinci cümlesi, 32 nci maddesinin (g) ve (h) bentleri, 34 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının son cümlesi,

b) 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanununun 37 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Bu Kanunun 38 inci maddesinde yazılı kontenjan adaylığı ile” ibaresi, 38 inci maddesi, 46 ncı maddesinin üçüncü fıkrasındaki “kontenjan adayları hariç” ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1. – Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden seçim tarihine kadar olan süre içinde siyasî partilerin tüzüklerinde seçimle ilgili hükümlerin düzenlenmesi veya değiştirilmesi için değişiklik yapma yetkisi partilerin merkezdeki yetkili karar organlarına aittir.

GEÇİCİ MADDE 2. – Bu Kanunun yayımından sonra yapılacak ilk milletvekili genel seçiminde yurt dışındaki yurttaşlarımızın oy kullanmalarında, yürürlükteki hükümlere göre gümrük kapılarında oy kullanma yöntemi uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 3. – XX nci dönem milletvekili genel seçiminde, aday olabilmek için kamu görevlilerinin istifaları ve bu istifaların kabulü, siyasî partilerin hangi seçim çevrelerinde hangi üstil ve esaslarla aday tespiti yapacaklarının bildirilmesi, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde bulunan tutukluların oy verme işlemi ile gümrük kapılarında yapılacak oy verme işlemi ve bunlarla ilgili süreleri ve kanunlardaki seçimlerle ilgili diğer süreleri oy verme gününü esas alarak icabında kısaltmak suretiyle tespit ve ilana yeni teşkil olunan ve bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar adli teşkilat kurulmamış bulunan ilçelerin seçim iş ve işlemlerinin hangi ilçe seçim kurullarınca yürütüleceğine ve kullanılacak oy pusulalarının gerektiğinde uygun göreceği il seçim kurulları vasıtasıyla bastırmaya ve sandık kurullarına gönderilecek oy pusulalarını ihtiyacı dikkate alarak uygun göreceği adetlerle paketlenmesine karar vermeye Yüksek Seçim Kurulu yetkilidir.

GEÇİCİ MADDE 4. – XX nci dönem milletvekili genel seçiminde, ülke seçim çevresi milletvekilleri adayları, siyasî partilerin merkez adaylarını belirlemeye yetkili organlarınca tespit edilir.

GEÇİCİ MADDE 5. – XX nci dönem milletvekili genel seçiminde propaganda amacıyla bayrak, flama ve benzeri malzemeler, cadde, sokak ve mahallelere asılamaz. Siyasî parti teşkilat binalarının önleri ve miting yapılan meydanlar, sadece miting süresince bu hükmün dışındadır. Bu fıkraya hükmüne aykırı hareket edenler hakkında 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 151 inci maddesinin birinci fıkrası hükmü uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 6. – Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapılacak milletvekili seçimi için oy verme günü 24 Aralık 1995 tarihidir.

Seçim döneminin başlangıç tarihi Yüksek Seçim Kurulunca yukarıdaki fıkrada belirtilen oy verme günü esas alınarak tespit ve ilan edilir.

MADDE 22. – Seçmen kütüğünde kaydı ve sandık listesinde oy kullanma yeterliği bulunduğu halde XX nci Dönem Milletvekili Genel Seçimine hukukî veya fiilî mazeretleri olmaksızın katılmayanlara, 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 63 üncü maddesinde gösterilen para cezası ikiyüzelli bin lira olarak uygulanır.

MADDE 23. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 24. – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.